

Роль кабінету української мови та літератури ВІППО в педагогічній діяльності вчителя

У спогадах аналізуються основні напрями роботи з підвищення кваліфікації вчителів кабінету української мови та літератури інституту. Розкривається значення участі у навчальному процесі курсів науковців Луцького державного педагогічного інституту ім. Лесі Українки та педагогів-практиків.

Ключові слова: авторські курси, кабінет української мови та літератури, література рідного краю, науково-практичні конференції, школа передового педагогічного досвіду.

Sadivska V. M. Role of the Ukrainian

Language and Literature Room of Volyn In-Service Teacher Training Institute in Teacher's Work.

The main areas of the Ukrainian Language and Literature room work concerning professional development of teachers are analyzed in memoirs. The value of participation in educational courses of Lesia Ukrainka Lutsk State Teachers' Training Institute scientists and teachers of schools are revealed.

Key words: original courses, Ukrainian Language and Literature room, literature of the native land, scientific conference, school of advanced teaching experience.

З Волинським інститутом післядипломної педагогічної освіти мене єднали тридцять років життя. Цей період позначений постійною інтелектуальною працею, удосконаленням себе як учителя, як лектора.

Особливо багато доводилось працювати з 1991 року, коли життя інтенсивно вимагало оновлення як змісту, так і методики викладання української мови, тепер уже як державної. Українська література, збагачена іменами репресованих письменників, художніми творами та науковими розробками, виданими в діаспорі, принесла в духовне життя суспільства багато нової інформації, яка заповнювала білі плями на сторінках історії нашого красного слова.

Це був час відкриттів і пошуків у новому педагогічному просторі, результатом яких були новації в системі методики викладання. Від єдиного комбінованого уроку поволі почали відходити до інтегрованих та бінарних, до громадського огляду знань, до парних та групових форм роботи, до інтерактиву, що передбачав право учня мати власну думку і не менш важливе право виголосити її.

З'явилися нові педагогічні журнали, на сторінках яких друкувалися статті вчених, учителів,

письменників. Освіта набирала українського національного змісту.

Постала проблема наукового підручника, який би розвивав дитину, забезпечував високий рівень інформації в галузі культури, історії, ознайомив із видатними особистостями України, повернув незаслужено забуті імена.

Однак учительство перебувало в скрутному становищі. По-перше, безгрошів'я, по-друге, обмежена кількість видань. Суспільно значимі книги в одному примірнику надсилались до обласних наукових бібліотек. Про Інтернет мови не було, бо комп'ютер щойно почали освоювати.

Саме в такий час було надзвичайно важливо не втратити вчителя, підтримати його допитливість, бажання вчитися й учитись. І роль Інституту післядипломної педагогічної освіти у цьому плані безперечна, хоча й лунали вимоги закрити цей заклад.

Навколо кабінету української мови та літератури, в якому працювали надзвичайно інтелігентні люди, патріоти О. П. Тирак, Г. М. Прихода, згуртувались найкращі філологічні сили. У першу чергу слід відзначити самовіддану співпрацю з учителями області кандидата філологічних наук, автора

Візне засідання кафедри української мови і літератури ВДУ ім. Лесі Українки (проф. О. П. Рисак, Л. П. Павленко) й кабінету української мови та літератури ВІППО (О. П. Тирак) (Рожищенський район, 2002 р.)

підручників з методики викладання української мови Л. П. Рожило. Вона не лише дбала про навчання студентів, а й уболівала за їхню подальшу долю. Хотіла їх побачити професіоналами, сучасними й бажаними для учнів, бо ж із любові до вчителя струменить любов до предмета. Її особливе мовлення, велична постава, розум викликали повагу, вселяли віру у власні сили.

Глибокі змістом лекції кандидата філологічних наук Г. І. Мудрик поповнювали знання вчителів про невтомного педагога, письменника, громадського діяча Б. Грінченка. Співпрацював із учителями й відомий лезезнавець, доктор філологічних наук О. О. Рисак. Його емоційний виклад матеріалу вражав багатогранністю і глибиною фактів. Систематично й довготривало спілкувалась із учителями кандидат філологічних наук Л. П. Павленко. Спеціаліст з історичної граматики, вона завжди знаходила цікавий матеріал і для вчителів. Науковці постійно працювали на школу, не повторюючись в інформації. Цим забезпечувався прогрес, бо вчителі бачили, що наука перебуває в пошуку, що вона працює на майбутнє.

Другою, не менш важливою категорією позаштатних працівників інституту були вчителі-практики, які мали задатки науковців, але з якихось причин не захистили дисертацій. На їхніх плечах лежали уроки, наукові педагогічні повідомлення, участь в обласних олімпіадах, конкурсах «Учитель року». Декого з них уже й немає серед нас, але пам'ять зафіксувала неперевершену постать В. Фещака, глибокого аналітика Г. Бойка, тонкого лірика Б. Калуша. Всій області відомі імена Л. Ковальчук, Г. Гармати, П. Глущука, Г. Гогось, Л. Мудрак, О. Рудницької, Г. Прокоп'юк, Ф. Півницької.

До кабінету горнулися і письменники. В. Гей не тільки пропонував для вивчення свою творчість, а й сам проводив уроки. Це було невимушене спілкування з дітьми, яких він дуже любив. Високим методичним рівнем і глибокими знаннями відзначались лекції Н. Горак та В. Вербича, які поєднували професію педагога і покликання письменника.

Деякий час з інститутом співпрацювала заслужена артистка України Г. Кажан. Вона ставила моновиставу за твором Л. Костенко «Маруся Чурай» та читала лекцію про життя І. Мазепи.

О. П. Тирак, завідувач кабінету української мови та літератури, знав, як здавалося, майже усіх вчителів, дбав за проведення обласних семінарів, на яких місцеві зірки засвічувались, поволі зростали й ставали гордістю Волині.

Я бувала на таких педагогічних зібраннях і завжди була вражена високою культурою, знаннями вчителів і дітей, не тільки в місті, а й у селі. До цього часу пам'ятаю урок української літератури, на жаль, уже покійної вчительки з с. Романів Луцького району Р. Демидович. А було це у 1992 році. Хлопчики в біленьких сорочечках і дівчатка в білосніжних блузочках. Семикласники припадали до сторінок львівського журналу «Дзвін» і вивчали українську літературу, що розвивалась в еміграції. Надворі був ще вересень, сонечко заглядало у шибки і пестило дитячі голівки. А вродлива вчителька розумно і впевнено скеровувала їх у високий світ нашої духовності.

О. Тирак об'єднував учителів навколо проблеми вивчення літератури рідного краю і видання методичного посібника для вчителів як допоміжного джерела інформації для проведення уроків. Ми самі обирали постать волинського письменника і відповідно опрацьовували його творчість. Цей проект увінчався успіхом. Результат – змістовна невеличка книжечка з рекомендаціями, аналізом деяких творів, біографічними та бібліографічними даними про письменників. Звичайно, видавнича діяльність кабінету на цьому не обмежувалась. О. Тирак вивчав і узагальнював педагогічний досвід учителів області й ознайомлював з ним інших.

Змістовними були науково-практичні конференції, організатором яких була проректор з наукової роботи Г. Д. Романчук. Одна з них особливо запам'яталася, бо проводилась у музеї-садибі Лесі Українки, а учасниками були вчителі української мови

3 ювілеєм!

та літератури Ковельського району. Було вдало об'єднано педагогічні ідеї, що панували в родинях Косачів та Франків. Увесь захід був ретельно спланований: видрукувано програму, організовано екскурсію в музеї-садиби та, звичайно, сама конференція. Крім учителів, виступали директор Волинського обласного краєзнавчого музею А. М. Силюк, науковці з різних міст України.

В інституті відбувались наукові конференції на відзначення ювілейних дат письменників. Інтелектуальний рівень виголошених доповідей був завжди високий. І, знову ж, панувала атмосфера єдності та взаємної поваги між науковцями й учителями. Це були однодумці, які без зайвих слів знали, що і для чого роблять.

Щороку, з 1998-го і по 2006-й, я провела школу передового педагогічного досвіду. Аудиторію збирали невелику і кожного разу тема була інша, але завжди актуальна. Заняття проводились у два етапи: відкритий урок і лекція з власного педагогічного досвіду або відкриті уроки і рольові ігри. Відбувався обмін досвідом, обговорення проблеми. Учителі любили приїжджати в Луцьку загальноосвітню школу № 25, а дехто з міських колег просив, щоб їх і наступного року повідомили про термін проведення занять.

Учасники краєзнавчих літературно-педагогічних читань «Родина Косачів та Іван Франко», присвячених 135-річчю від дня народження Лесі Українки та 150-річчю від дня народження Івана Франка (Нечимне, червень 2006 р.)

Деякий час в інституті практикувались авторські курси. Їх проводили О. О. Рисак, Л. Г. Ковальчук, О. Б. Рудницька і я. Однак їх відмінили через брак коштів.

Різностороння діяльність кабінету української мови та літератури результативно позначилась на участі наших дітей у всеукраїнських олімпіадах, конкурсах знавців української мови ім. П. Яцика. Завжди на високому рівні представляли область учителі, які брали участь у конкурсі «Учитель року».

Відповіді з анкет слухачів курсів підвищення кваліфікації на запитання «Висловіть, будь ласка, Ваші пропозиції щодо поліпшення ефективності роботи інституту»

- Надавати вчителю допомогу у виборі методичної літератури.
- Більше використовувати ІКТ, наочного матеріалу.
- Придбати мікрохвильову піч для гуртожитку.
- Хочеться більше чути про нові підручники, методи та способи роботи з ними; більше роботи з комп'ютером; удосконалення вмінь роботи з ІКТ.
- Висловляю подяку і побажання, щоб курси були 4 тижні.
- Ввести більш сучасні методи для перевірки знань (відмінити тестування, натомість – втілення проектних планів).
- Більше занять у навчанні користування комп'ютером. Я на курсах втретє і ці курси мені сподобались найбільше! Успіхів і творчих знахідок!
- Сподіваємось, що і надалі курси будуть оплачуватись.
- Працює в хорошому і правильному напрямку. Набагато цікавіше стало відвідувати курси.
- Дуже дякую за можливість побути «білою людиною». Допомогайте і надалі педагогам Волині хоч на кілька тижнів відволіктися від щоденного рутинного життя. Дякую! Дякую! Дякую!
- Хотілося, щоб більше було практичних занять, відвідування уроків у звичайних школах.
- Здоров'я, терпіння, наснаги у подальшій роботі ректору Олешку П. С. та куратору групи Гуменюку М. У.!
- Щира вдячність за створені прекрасні умови.
- Ефективність роботи інституту – на високому рівні. Тому я не маю ніяких претензій та пропозицій.
- Враховувати побажання слухачів щодо практичного спрямування занять.
- Оптимізувати систему контролю знань.
- Знайомити з роботою творчих педагогів області.
- Продовжувати працювати в обраному напрямі.
- Щиро вдячний за змістовні й цікаві лекції, чудові зустрічі з колегами! Хай щастить! До нових зустрічей!
- При плануванні розкладу і тематики занять враховувати новинки у певному фахові.
- В цілому задовольняє все, дякую за очну форму навчання – це найкраще.
- Відмінити контрольну роботу для вчителя. Це приниження!
- Залучайте до викладання відомих педагогів області.
- Все добре. Зміни на краще є.
- Нехай буде мир. А кожен викладач удосконалюється до безкінечності – і все буде гаразд!